

Н.П. Чорна

РОЗВИТОК АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У статті розглянуто вплив світової економічної кризи на агропродовольчий сектор України. Проаналізовано сучасний стан розвитку аграрного бізнесу, виявлено проблеми та запропоновано шляхи їх вирішення. Обґрунтовано неминучість державної підтримки досліджуваного підкомплексу.

Ключові слова: аграрний бізнес, світова фінансово-економічна криза, техніко-технологічне забезпечення, сільське господарство, експорт, імпорт, кредитна система.

Табл. 1. Літ. 14.

Н.П. Чорна

РАЗВИТИЕ АГРАРНОГО БИЗНЕСА В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ ВЛИЯНИЯ МИРОВОГО ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА

В статье рассмотрено влияние мирового экономического кризиса на агропродовольственный сектор Украины. Проанализировано современное состояние развития аграрного бизнеса, выявлены проблемы и предложены пути их решения. Обоснована неизбежность государственной поддержки исследуемого подкомплекса.

Ключевые слова: аграрный бизнес, мировой финансово-экономический кризис, технико-технологическое обеспечение, сельское хозяйство, экспорт, импорт, кредитная система.

N.P. Chorna

DEVELOPMENT OF AGRARIAN BUSINESS IN UKRAINE UNDER INFLUENCE OF WORLD FINANCIAL AND ECONOMIC CRISIS

The article considers the influence of the world economic crisis upon the agrarian food sector of Ukraine. The current state in the development of the agrarian business is analyzed, its problems are revealed and the ways of solving them are offered. The inevitability of state support for the studied subcomplex is grounded.

Keywords: agrarian business; world financial and economic crisis; technical & technological support; agriculture; export; import; credit system.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки зумовлює значні зміни в організації виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, спрямовані на підвищення їхньої ефективності. Аграрний бізнес в економіці ринкового типу, без сумніву, повинен відігравати визначальну роль. Значення аграрного бізнесу з огляду на його загальноекономічні позиції полягає не тільки у тому, що він є одним із важливих чинників економічного розвитку суспільства. Його визначальною функцією є сприяння формуванню диверсифікованої інфраструктури національного ринку, що, у свою чергу, спонукає підприємства різних галузей економіки до поглиблення інтеграційних процесів із сільським господарством. У результаті цього стає можливим трансформація моделі агропромислового комплексу у високоінтегровану національну систему аграрного ринку зі збереженням і примноженням капіталу та зміцненням продовольчої безпеки країни.

Серед комплексу практичних заходів державного регулювання, спрямованих на подолання негативних тенденцій у сфері розвитку підприємництва, у тому числі й аграрного сектору, треба виділити такі, як забезпечення порядку у відносинах, що створюють умови розвитку бізнесу, виконання регулятивної дії на підприємницьку діяльність, передусім на вдосконалення фінансового забезпечення, а також організаційне вдосконалення системи державної підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та практичні аспекти механізму реформування АПК, становлення нових організаційно-правових форм підприємницьких структур в сільському господарстві, дослідження показників їхньої економічної ефективності розглянуті в працях В.Г. Андрійчука [3], М.В. Зубця [3], Т.О. Осташко [10], Б. Пасхавера [11], В.В. Юрчишина [3].

Опрацювання макроструктурних і фінансових аспектів підприємництва, питання кооперування, розвитку інтегрованих формувань, організації виробництва знайшли своє відображення у наукових публікаціях Я.К. Білоуська [4], П.І. Гайдуцького [5], О.А. Кириченка [8], В.Д. Кудрицького [8], Ю.Ф. Мельника [9], П.Т. Саблука [9].

У зв'язку зі змінами, які відбулися в сільськогосподарському виробництві внаслідок впливу світової економічної кризи, виникають нові аспекти дослідження проблеми. Це насамперед стосується різних напрямів, пов'язаних з підвищенням ефективності аграрної сфери, вдосконаленням організації виробництва, пошуком нових, прогресивних моделей агроформувань, раціональних виробничих структур. Необхідність і практична значущість вирішення проблеми підвищення ефективності виробництва в підприємницьких структурах аграрної сфери зумовлює їх подальший пошук, а отже, й визначає актуальність наукового дослідження.

Метою дослідження є аналіз розвитку аграрного бізнесу в Україні в результаті впливу світової економічної кризи, виявлення існуючих проблем і розробка пропозицій щодо забезпечення ефективного функціонування агропродовольчого сектора.

Основні результати дослідження. Основним призначенням розвитку сільського господарства та харчової промисловості є забезпечення населення необхідними продуктами харчування та продовольчої безпеки держави в цілому. Як свідчать дані, в сучасній світовій економіці частка розвитку сільського господарства у національному ВВП з кожним роком зменшується. Така тенденція характерна і для української економіки: у 1990 р. валова додана вартість, створена в сільському господарстві, становила 25,4% даного показника в усіх галузях економіки, у 2000 р. – 13,8%, у 2007р. – 7,6% [14]. Сільське господарство як галузь, що виробляє товари першої необхідності, може стати чинником протидії кризовому занепаду. Адже, незважаючи на економічну кризу, попит на продукти харчування у світі зростає.

За січень-жовтень 2008 р. ВВП в цілому по економіці країни збільшився на 5,8%, в сільському господарстві – на 18,5%. Варто зазначити, що приріст відбувся за рахунок продукції рослинництва, яка збільшилась на 32%, обсяг продукції тваринництва не зріс. За одинадцять місяців 2008 р. збільшився екс-

порт агропродовольчої продукції порівняно з аналізованим періодом 2007 р. майже на 76% і становив 9,9 млрд. дол. США (табл. 1).

Таблиця 1. Експорт продукції агропродовольчого сектору за січень-листопад 2008 р.*

Продукція	Кількість, тис. т		Вартість, млн. дол. США		Ціна 1 т, дол. США	
	11 місяців 2008 р.	% до 11 місяців 2007 р.	11 місяців 2008 р.	% до 11 місяців 2007 р.	11 місяців 2008 р.	% до 11 місяців 2007 р.
Всі зернові	14176	337,8	3417,5	454,2	241	133,3
в т.ч. пшениці	6458	612,6	1460,5	758,4	226	125,4
ячмінь	5285	249,3	1319,4	351,5	250	141,0
кукурудза	2358	247,0	616,7	52,2	262	142,6
Насіння ріпаку	2036	229,5	1107,4	301,5	544	131,3
Олія соняшникова	1138	65,9	1466,2	114,2	1288	173,4
Сири усіх видів	70	124,8	368,4	155,1	5255	121,3
Яйця	9,5	70,3	18,4	91,4	1930	130,1
Всього	x	x	9907,2	175,9	x	x

* розраховано за даними [13].

Досить високими темпами зростає експортний продаж зернових культур і ріпаку. Оскільки валовий збір насіння соняшнику в 2008 р. зріс порівняно з 2007 р. в 1,5 раза, то зростає, відповідно, експорт олії соняшnikової в цілому за рік. Приріст експорту продукції агропродовольчого сектору обумовлений зростанням обсягів продажу та підвищенням експортних цін. Слід зазначити, що експортні ціни значно перевищують ціни внутрішнього ринку, що свідчить про надмірну кількість посередників в експортній діяльності.

Підвищення реальних доходів населення за січень-жовтень 2008 р. сприяло зростанню продовольчого імпорту. За 11 місяців 2008 р. імпорт продукції агропродовольчого сектору збільшився порівняно з відповідним періодом 2007 р. на 70% і становив 5,9 млрд. дол. США. Імпорт тваринницької продукції в Україну побиває рекорди. За даними Державного комітету статистики України, за січень-жовтень 2008 р. Україна імпортувала м'яса та харчових субпродуктів на 710938 тис. дол. США, що майже в'ятеро більше, ніж за аналізований період 2007 року. Це здебільшого сировина низької якості, яку використовують для виробництва ковбас. У кращі часи Україна виробляла 5 млн. т м'яса, а в 2008 р. імпортувала 540 тис. т [14].

У 2007 р. в Україні на душу населення споживалося 46 кг м'яса, а вироблялося – 41 кг (в 1990 р. – 84 кг). В 2008 р. обсяги виробництва м'яса залишились на рівні 2007 р., а споживання на одну особу зросло до 50 кг, що змусило значно збільшити імпорт [14].

Тваринництво в Україні з кожним роком все більше занепадає. Це зумовлено як зменшенням поголів'я тварин, так і зниженням показників продуктивності. За останні роки динаміка поголів'я корів молочного скотарства така: на 1 січня 2003 р. – 1401,8 тис., 2004 р. – 1100 тис., 2005 р. – 949,9 тис., 2006 р. – 866 тис., 2007 р. – 764 тис. і 2008 р. – 678,3 тис. корів [13].

Проведений в ННЦ «Інститут аграрної економіки» розрахунок показав, що мінімальна ціна, яка забезпечує 7,6% норми прибутку, за тонну молока має

становити 1830 грн., живої маси ВРХ — 14429 грн., свиней — 14986 грн. Державна дотація, враховуючи ціни на ринку, за 1 т продукції має становити відповідно 534 грн., 4452 грн. і 3481 грн. У 2007 р. фактично дотації становили: в розрахунку за 1 т молока — 314 грн., 1 т живої маси великої рогатої худоби — 1504 грн. і свиней — 1761 грн. [9, 8].

Внаслідок несприятливих явищ сільськогосподарські товаровиробники майже повністю втратили платоспроможність, що супроводжується зниженням темпів оновлення технічних засобів. Спрацьована техніка вибуває, а селяни не спроможні замінювати її новою. Матеріально-технічне забезпечення аграрного виробництва наближається до критичного рівня. Заводи-виробники сільськогосподарської техніки теж знаходяться у складному фінансовому становищі. Вони втратили можливість розширювати виробництво машин і модернізувати виробничі фонди. Заходи держави щодо поліпшення ситуації в сільськогосподарському машинобудуванні виявилися не досить ефективними, а тому зрушень на краще майже не відбувається.

З огляду на це з'явилася альтернатива: купувати іноземну сільськогосподарську техніку чи дбати про розвиток вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. Ставка України на імпорту сільськогосподарську техніку є недоцільною з економічної та соціальної позицій, оскільки призведе до втрати виробничого й наукового потенціалу, безробіття, залежності від імпорту, послабить позиції продовольчої безпеки та значно зменшить надходження до державного бюджету. Проте інтеграція вітчизняних та іноземних підприємств з широким використанням сучасних матеріалів, якісної елементної бази машин можлива й бажана.

Україні потрібні вітчизняні високоякісні трактори і сільськогосподарські машини, обладнання для харчової промисловості. Безумовно, машини іноземного виробництва значно кращі порівняно з вітчизняними за техніко-економічними показниками. Вони потужніші, надійніші, універсальніші, оснащені електронними системами витрат пального, контролю за керуванням, комфортніші. Проте іноземна техніка дорога. Ціни на трактори, комбайни та інші сільськогосподарські машини з урахуванням платежів (податок на додану вартість, акциз, мито) у 3–7 разів перевищують ціни на аналогічні вітчизняні, а також російські та білоруські зразки. Український трактор ХТЗ-1631 не поступається своїми основними технічними характеристиками, а за деякими (витрати пального на одиницю роботи) переважає американський "John Deere-8120", дешевший від нього у 3,7 раза. Одиниця потужності двигунів українських тракторів ХТЗ-1631, ХТЗ-1721, ХТЗ-121 дешевша за американські аналоги "John Deere" у 3,4 раза.

Експлуатаційні витрати по тракторах і комбайнах іноземного виробництва (крім країн СНД) теж вищі порівняно з вітчизняними у 1,5–2 рази. Так, за результатами польових випробувань, у перші роки експлуатації в господарствах вітчизняні трактори мають напрацювання на відмову в 2–3 рази менші від іноземних. Але разом із тим, за даними американських учених, при збільшенні терміну експлуатації тракторів відмова починає швидко рости, а за весь період експлуатації (12–15 тис. мотогодин) цей показник як у вітчизняних, так і в американських тракторів майже однаковий. Крім того, для іноземної сільсь-

когосподарської техніки завжди потрібні високоякісні паливно-мастильні матеріали, а рівень технічного обслуговування має бути значно вищий, ніж у наших техносервісних структурах. До того ж, іноземна енергоємна техніка мало пристосована до агрегативання з вітчизняними машинами. В Україні не створено також у достатній кількості відповідних сервісних структур для її обслуговування. Зважаючи на наведене вище, можна стверджувати: масове придбання господарствами України сільськогосподарської техніки іноземних фірм, таких як "John Deere", "Class" та інших, не завжди виправдане. Для держави вигідніше витратити кошти на виробництво сільськогосподарської техніки вітчизняними заводами. Так, 4–9 таких машин, хоча і зі значно нижчою продуктивністю, коштують у 3–7 разів дешевше одного іноземного аналогу. Тобто за ціновим критерієм техніка, вироблена в Україні та інших країнах СНД, залишається поки що конкурентоспроможною, незважаючи на її низьку якість.

Збільшення прямої державної підтримки відтворення технічного потенціалу аграрного виробництва до розрахункового рівня передбачалося проектами Закону України «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України», «Державної програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2011 року», «Державної програми розвитку вітчизняного машинобудування на період до 2010 року». На жаль, Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Міністерство економіки України не сприйняли цього, вважаючи завеликим навантаження на державний бюджет. Із затвердженого закону обсяги бюджетної підтримки вилучені, а в проектах названих програм – суттєво зменшені.

У проекті «Державної програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2011 року» на розв'язання завдань і виконання всіх заходів передбачена державна фінансова підтримка лише в сумі 5,6 млрд. грн. на 5 років, у тому числі на 2008 р. – 1031,5 млн. грн. Цих коштів для повного забезпечення інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, розвитку інформатизації, створення й освоєння виробництва нової сільськогосподарської техніки високого технічного рівня, конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках, зменшення технічної залежності держави від імпорту машин і обладнання, збільшення обсягів виробництва вітчизняної техніки надзвичайно мало з огляду на нинішній фінансовий стан підприємств галузі.

За останні роки імпорт техніки для АПК України різко зріс. За даними Державної митної служби України, в Україну в 2000 р. було імпортовано техніки на 141,8 млн. дол. США, в 2001 р. – 216 млн. дол. США, 2002 р. – 297,4 млн. дол. США, 2003 р. – 365,2 млн. дол. США, 2004 р. – 459,9 млн. дол. США, 2005 р. – 597,6 млн. дол. США, 2006 р. – 860 млн. дол. США, 2007 р. – 1 млрд. 285 млн. дол. США, в 2008 р. – на 2,5 млрд. дол. США. Таким чином, імпорт техніки в 2008 р. порівняно з 2000 р. збільшився в 17,6 раза [13].

Отже, незахищеність українського ринку призвела до експансії імпортової техніки і, відповідно, повної залежності аграрного сектору від іноземного виробника сільгосптехніки.

Для освоєння внутрішнього і зовнішнього ринків техніки необхідна масштабна реконструкція машинобудівних підприємств, повна модернізація обладнання та визначальних елементів технічної бази машин. Першочерговим кроком держави має бути визнання технічного переоснащення пріоритетним завданням забезпечення конкурентоспроможності продукції агропродовольства. Щоб запобігти деіндустріалізації сільського господарства, втраті продовольчої безпеки України необхідно домогтися неухильного виконання прийнятих нормативно-правових і законодавчих актів щодо державної підтримки технічного оснащення аграрного виробництва і, відповідно, збільшити обсяги фінансування. Крім того, для подолання проблем матеріально-технічного забезпечення агропродовольчого сектору потрібно: обмежити ввезення сільськогосподарської техніки та обладнання для АПК, аналоги яких виготовляють в Україні; заборонити ввезення техніки, яка була у використанні понад три роки; заборонити державні преференції на придбання техніки імпортного виробництва.

Зростання цін виробників на зовнішньому і внутрішньому ринках продовольства сприяє розвитку аграрного сектору, але в той же час перетворює його в лідера інфляційного процесу на споживчих ринках. За січень-листопад 2008 р. ціни на продукти харчування зросли на 38% до відповідного періоду 2007 року. Споживчі ціни на всі інші товари і послуги за цей період збільшилися на 15%. Оскільки прогнозовані на 2009 р. темпи інфляції дуже значні, необхідно вжити запобіжних заходів для стримування інфляції в агропродовольстві. Насамперед, потрібно зменшити навантаження непрямих податків по всьому ланцюгу виробництва, переробки і торгівлі продовольчими товарами. Податкова складова споживчої ціни цих товарів останнім часом швидко зростає і стає значним чинником прискорення інфляції в досліджуваному секторі споживчого ринку. Продовольчий ринок є рушійною силою інфляційного процесу і вимагає посилення антиінфляційного захисту держави.

За роки незалежності України сільське господарство не стало пріоритетом її розвитку. А тому в сільській місцевості сьогодні найнижчий рівень життя, найнижча заробітна плата, пенсія, найвищий рівень смертності та найнижчий – народжуваності. Необхідні ресурси для селян постійно зростають в ціні на відміну від їхньої продукції, яку скупляють за безцінь посередники. Масова збитковість сільськогосподарських підприємств призвела до руйнування галузей агровиробництва, особливо тваринництва. Отже, стає очевидним, що нинішній механізм аграрної політики держави не спрацьовує.

Лише за 2000–2007 рр. поселенська мережа втратила 147 населених пунктів. Соціальна інфраструктура села занепадає й руйнується. Знижується рівень зайнятості, посилюється безробіття та міграційні процеси на селі. Внаслідок скорочення робочої сили у новостворених підприємствах, а також робочих місць у соціальній сфері зайнятість на селі впродовж 2000–2007 рр. знизилась з 4,4 до 3,6 млн. осіб, або на 18,2%. Майже не змінився добробут сільських жителів. За межею бідності продовжує перебувати 15,5% загальної їх кількості, а у 25% – сукупні витрати не перевищують рівень прожиткового мінімуму. Рівень оплати праці в сільгосппідприємствах наближається до 7 грн. за годину, що майже вдвічі нижче середнього по економіці. Село втрачає кваліфіковані

кадри. Вищезазначене приховує в собі надзвичайно велику соціально-психологічну небезпеку. Руйнуються традиційні життєві устої та цінності на селі. Тому слід вирішувати питання про державне регулювання зайнятості, оплати праці й рівня доходів сільського населення, створення нових робочих місць у кожному селі з метою повного залучення робочої сили у виробничий потенціал аграрної галузі та невиробничу сферу.

Реформування міжгалузевих відносин у напрямі більш суттєвої підтримки розвитку аграрної економіки та стимулювання позитивних соціально-економічних процесів на селі є в умовах фінансової кризи невідкладним завданням фінансово-економічного блоку системи управління державою [9, 5].

Трансформаційні процеси в аграрному секторі економіки позначилися насамперед на механізмі їх кредитного забезпечення. Актуальність цієї проблеми посилюється тією обставиною, що у переважній більшості сільськогосподарських підприємств сучасний стан матеріально-технічної бази характеризується високим рівнем зносу і, разом з тим, відсутністю необхідних власних коштів для фінансування відтворювальних процесів.

Світова фінансово-економічна криза призвела до дестабілізації грошово-кредитного ринку та банківської системи. Це, у свою чергу, негативно позначилося на кредитуванні агропродовольчого сектору економіки України. Виведення досліджуваного підкомплексу з кризового стану неможливе без фінансової допомоги виробникам сільськогосподарської продукції з боку всіх можливих джерел фінансування та інвестування.

Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» визначає порядок надання сільгосптоваровиробникам кредитних субсидій, що полягає в субсидуванні частини відсотків за використання короткострокових і середньострокових кредитів, наданих банками в національній валюті. Розмір кредитної субсидії становить до 50% від розміру відсотка, нарахованого на основну суму кредиту, але не вище 50% від розміру середньозваженого відсотка, який фактично склався в Україні станом на 1 лютого поточного бюджетного року за кредитами банків в національній валюті, повністю забезпечених заставою та наданих: для короткострокових кредитів – строком до 12 календарних місяців; для середньострокових кредитів – строком до 36 календарних місяців [1].

Проте банківський механізм в Україні поки що не спрямований на розвиток кредитування довгострокових проектів сільськогосподарських підприємств, передусім через проблеми із формуванням довгострокових кредитних ресурсів, низьку капіталізацію, ліквідність банківської системи, високий розмір відсоткових ставок і складні умови та процедури надання кредитів, які значною мірою ускладнюють доступ великій кількості підприємств галузі на ринок позичкових капіталів [9, 14].

Кредитування підприємств аграрного бізнесу має певні особливості. Це сезонність сільськогосподарського виробництва, значний фізичний і моральний знос основних засобів, неплатоспроможність більшості підприємств. Оскільки банківські установи не завжди ефективно кредитують аграрний сектор, то виникає необхідність пошуку альтернативи, якою повинні стати кредитні спілки. Основною метою діяльності кредитної спілки є фінансовий і со-

ціальний захист її членів шляхом залучення їхніх особистих заощаджень для взаємного кредитування, фінансової підтримки підприємницьких ініціатив та надання інших фінансових послуг. В Україні станом на 1.0.1.2009 до Державного реєстру фінансових установ внесено 864 кредитні спілки, в тому числі 5 об'єднаних кредитних спілок [7].

В Україні склалися певні передумови для формування кооперативної кредитної системи. Сформовані й розвиваються такі складові базового рівня, як кредитні спілки та їх асоціації. Проте вони надають обмежений спектр фінансових послуг. Частка кредитних спілок у забезпеченні аграрного сектору становить близько 6% обсягу залучених грошових ресурсів і 8% – кредитних. Тому першим кроком у розв'язанні проблеми завершення створення кредитної кооперативної системи є формування відповідної державної цільової програми, розробником якої має бути Міністерство фінансів України і Міністерство аграрної політики України, а на регіональному рівні – обласні та районні державні адміністрації. У цій програмі має бути передбачена низка заходів. На першому етапі розвитку кооперативної кредитної системи необхідно формувати кредитні кооперативи й зміцнити сільські кредитні спілки як за кількістю, так і за рівнем їх капіталізації, а також розширити спектр здійснюваних ними операцій, перетворивши їх у базовий рівень банківської системи. На другому етапі слід створити регіональні кооперативні банки, а на третьому – сформувати Центральний кооперативний банк. Така модель побудови кредитної кооперації в Україні формує системну гармонійну єдність усіх складових кредитної кооперації [9, 15].

Висновки. Для зменшення негативного впливу світової фінансово-економічної кризи на розвиток аграрного бізнесу в Україні необхідно:

- продовження пільгового оподаткування сільськогосподарських підприємств;
- збереження мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення;
- кредитування аграріїв за низькими відсотковими ставками;
- розвиток небанківських інститутів кредитування сільського господарства;
- удосконалення роботи Аграрної біржі, Аграрного фонду та їхніх регіональних відділень;
- забезпечення сільськогосподарських товаровиробників технікою виробництва вітчизняних промислових підприємств;
- диверсифікація виробництва на підприємствах шляхом оновлення тваринницьких галузей;
- фінансова підтримка за рахунок коштів державного бюджету інноваційних розробок аграрних товаровиробників;
- державне інвестування розвитку сільських територій (соціальна інфраструктура, ремонт автомобільних доріг та ін.).

1. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 №1877-IV // zakon1.rada.gov.ua.

2. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12. 2001 №29089-III // zakon1.rada.gov.ua.

3. Андрійчук В.Г., Зубець М.В., Юрчишин В.В. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти. – К.: Аграрна наука, 2005. – 140 с.
4. Білоусько Я.К., Питулько В.О., Товстоляк В.Л. Державна підтримка техніко-технологічного забезпечення аграрного виробництва // Економіка АПК. – 2005. – №5. – С. 31–32.
5. Гайдуцький П.І. Про основні засади реформування системи державної підтримки сільсько-го господарства та сільської території // Економіка АПК. – 2005. – №11. – С. 43–48.
6. Гончаров В., Бондарчук А. Перспективи сільського господарства України при вступі до СОТ // Економіст. – 2008. – № 9. – С. 17–18.
7. Державний реєстр фінансових установ / Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України // www.dfr.gov.ua.
8. Кириченко О.А., Кудрицький В.Д. Кредитування аграрного сектора економіки в умовах фінансової кризи // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №5. – С. 207–222.
9. Мельник Ю.Ф., Саблук П.Т. Агропромислове виробництво України: уроки 2008 року і шляхи забезпечення інноваційного розвитку // Економіка АПК. – 2009. – №1. – С. 3–15.
10. Осташко Т.О. Ринкова трансформація аграрного сектора. – К.: Фенікс, 2004. – 280 с.
11. Пасхавер Б. Цінова конкурентність аграрного сектору // Економіка України. – 2007. – №1. – С. 80–83.
12. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період // Економіка АПК. – 2008. – №4. – С. 19–37.
13. Статистична інформація / Державний комітет статистики України // www.ukrstat.gov.ua.
14. Статистичний щорічник України за 2007 рік / Державний комітет статистики України; За ред. О.І. Осауленка. – К.: Консультант, 2008. – 572 с.

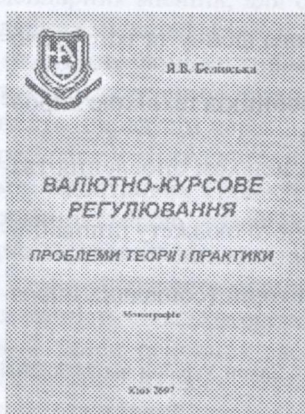
Стаття надійшла до редакції 25.06.2009.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Папаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Валютно-курсове регулювання: проблеми теорії і практики: Монографія. – К.: Национальная академия управления, 2007. – 372 с. Ціна без доставки – 27 грн.

Автор: **Я.В. Белінська**

У монографії досліджено теоретичні, методологічні та практичні аспекти формування системи валютно-курсового регулювання. Розкрито проблеми формування і реалізації валютно-курсової політики на сучасному етапі в Україні. На основі проведеного дослідження обґрунтовані практичні рекомендації стосовно удосконалення інструменту валютно-курсового регулювання в період переходу до монетарного режиму інфляційного таргетування.